

Національний університет
водного господарства
та природокористування

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та
природокористування

Навчально-науковий інститут економіки та менеджменту
Кафедра українознавства

06-10-44М

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до виконання практичних завдань та самостійної
роботи з навчальної дисципліни **«Конфліктологія»**
для здобувачів вищої освіти першого (бакалавського)
рівня за освітньо-професійною програмою
«Журналістика» спеціальності 061
«Журналістика» денної форми навчання

Рекомендовано
науково-методичною радою
з якості ННІЕМ
протокол № 1 від 04.01.2021 р.

Рівне – 2021

Методичні вказівки до виконання практичних завдань та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Конфліктологія» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за освітньо-професійною програмою «Журналістика» спеціальності 061 «Журналістика» денної форми навчання [Електронне видання] / Шинкарук А. Л. – Рівне : НУВГП, 2021. – 29 с.

Укладач: Шинкарук А. Л., кандидат політичних наук, доцент кафедри державного управління, документознавства та інформаційної діяльності.

Відповідальний за випуск: Малевич Л. Д., кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри українознавства.

Рецензент: Галич О. А., д.філол.н., професор

Керівник групи
забезпечення

професор Галич В. М.

© Шинкарук А. Л., 2021

© НУВГП, 2021

ЗМІСТ

1. ВИМОГИ ДО ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	7
2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	9
3. ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ	12
4. МЕТОДИ НАВЧАННЯ	24
5. ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ	24
6. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	25

Вступ

Курс «Конфліктологія» розробляється для оволодіння основними концепціями і методами вирішення, передбачення конфліктних ситуацій в журналістській діяльності. Центральним поняттям курсу є конфліктно-чутлива журналістика, адже конфлікти привертають до себе увагу ЗМІ, що вимагає більшого професіоналізму та вміння повідомляти про це, не сприяючи подальшому насильству та враховуючи можливості миру. Ця чуттєвість до ролі та відповідальності журналістики в конфлікті є розширенням журналістської практики. Це соціально відповідальний підхід, що дає людям кращий вибір.

Актуальність курсу. Конфліктно-чутлива журналістика¹ базується на суворому дотриманні основних стандартів журналістики, зокрема точність у пошуку правди, об'єктивність або справедливість, а також відповідальність або етична поведінка. У поєднанні ці атрибути, а також незалежність та різноманітність ЗМІ являють собою те, що можна назвати надійними засобами масової інформації. Хоча існують значні відмінності у вираженні цих стандартів, частково відображаючи культурні та політичні та інші впливи, майже у всіх випадках, коли незалежні медіа організації можуть вільно висловлювати свої амбіції та ідеали, вони включають ці три стандарти як найбільш важливі.

Курс вивчає природу та динаміку вирішення конфліктів. Однією з головних цілей курсу є: забезпечити журналістів спроможністю аналізувати процес конфлікту, включаючи потенційні можливості вирішення конфліктів.

---

¹ Howard, Ross, *Conflict Sensitive Journalism: A Handbook for Reporters*, IMPACS-International Media Support. Vancouver and Copenhagen. 2003.

Це включає вивчення джерел конфлікту, а також культурні та структурні традиції, які сприяють цим причинам. Дисципліна зосереджує увагу на тому, як розрізняти виражені вимоги та реальні потреби, і як бачити можливості спільних інтересів.

Друга важлива мета – продемонструвати вплив журналістики на конфлікт і посередництво в конфлікті, а також відзначити обмеження журналістики. Журналіст схожий з посередництвом у конфліктах і може відігравати природню або ненавмисну роль у миротворчій діяльності, надаючи інформацію, необхідну для вирішення конфлікту.

Курс демонструє більш конкретні аспекти конфліктної журналістики. У ньому розглядаються методи поліпшення репортажів про конфлікти, пастки, яких слід уникати, і специфічні проблеми, з якими стикаються журналісти, які повідомляють про конфлікти, такі як гендерна чутливість, мова ненависті та визнання травм.

Об'єкт курсу: журналістська діяльність

Предмет курсу: конфлікти, посередництво, переговори та вирішення

Анотація

У курсі «Конфліктологія» досліджується основні концепції й методи вирішення, передбачення конфліктних ситуацій в журналістській діяльності. Центральним поняттям курсу є конфліктно-чутлива журналістика, адже конфлікти привертають до себе увагу ЗМІ, що вимагає більшого професіоналізму та вміння повідомляти про це, не сприяючи подальшому насильству та враховуючи можливості миру. Ця чутливість до ролі та відповідальності журналістики в конфлікті є розширенням журналістської практики.

Ключові слова: конфлікт, посередництво, медіація, переговори, ЗМІ

Abstract

The course Conflictology is developed for mastering the basic concepts and methods of resolution, prediction of conflict situations in journalistic activities. The central concept of the course is conflict-sensitive journalism, as conflicts attract the attention of the media, requiring more professionalism and ability to report it, not contributing to further violence and taking into account the possibilities of peace. This sensibility to the role and responsibility of journalism in the conflict is an extension of journalistic practice. This is a socially responsible approach that gives people a better choice.

Keywords: conflict, mediation, mediation, negotiations, mass media

1. ВИМОГИ ДО ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Програма обов'язкової навчальної дисципліни «Конфліктологія» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Журналістика» підготовки бакалавра спеціальності 061 «Журналістика».

Основними завданнями курсу є:

- підтвердити базове розуміння ролей новинних ЗМІ та загально визнаних основних стандартів практики для професійних журналістів;
- зрозуміти, як найчастіше починається насильницький конфлікт, і визначити соціальні структури, які можуть перетворити конфлікт у насильство;
- зрозуміти кілька різних схем вирішення конфліктів і визнати такі елементи процесу, як вимоги та потреби, а також спільні інтереси;
- зрозуміти паралелі між надійною журналістикою та конфліктним посередництвом;
- зрозуміти істотну роль об'єктивності та пошуку правди в конфліктній журналістиці;
- оцінити можливості та обмеження журналістики у висвітленні конфліктів;
- зрозуміти такі прийоми, як відповідна мова, рамки, ухилення від спіну;
- визнати конкретні проблеми і можливі рішення, що стоять перед конфліктними журналістами.

У процесі викладання курсу передбачено формування таких *компетенцій*: здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях, здатність до пошуку, оброблення та аналізу, інформації з різних джерел, здатність до адаптації та дії в новій ситуації, здатність реалізувати свої права і

обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні, здатність застосовувати знання про суспільні проблеми, конфлікти, інформаційні війни у своїй професійній діяльності.

У результаті освоєння дисципліни студенти повинні:

- застосовувати знання зі сфери предметної спеціалізації для створення інформаційного продукту чи для проведення інформаційної акції;
- виокремлювати у виробничих ситуаціях факти, події, відомості, процеси, про які бракує знань, і розкривати способи та джерела здобування тих знань;
- передбачати реакцію аудиторії на інформаційний продукт чи на інформаційні акції, зважаючи на положення й методи соціально-комунікаційних наук;
- використовувати необхідні знання й технології для виходу з кризових комунікаційних ситуацій на засадах толерантності, діалогу й співробітництва.

Міждисциплінарні зв'язки. Навчальний курс «Конфліктологія» є складовою частиною циклу дисциплін загальної (фундаментальної) та професійної (фахової) підготовки студентів за спеціальністю 061 «Журналістика». Його вивчення передбачає зв'язки із вивченням інших курсів – «Основи журналістики», «Теорія і практика журналістської діяльності», «Художньо-публіцистичні жанри», «Прикладна мас-медійна логіка», «Менеджмент і маркетинг ЗМІ» – та цілеспрямоване засвоєння спеціальної літератури, активну роботу на лекціях і практичних заняттях, виконання

науково-дослідницьких та творчих завдань самостійної роботи.

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Розуміння конфлікту

Що таке конфлікт? Визначення причин конфлікту. Стадії розвитку конфлікту. Як розпочинається конфлікт? Джерела насильства. Як закінчується конфлікт? Інтереси, потреби та суспільна основа. Модератори та підсилювачі конфлікту. Що відбувається якщо конфлікт наростає? Загрози ескалації, визначення моменту появи насильства. Підходи до вирішення конфлікту. Роль третіх сторін у управлінні конфліктом та вирішення конфлікту. Посередництво. Медіа та конфлікти. Стандарти журналістики. Типи конфліктів. Роль медіа у ескалації конфліктів та насильства

Тема 2. Аналітика та картування конфліктів

Картування конфліктів. Аналітика конфлікту в журналістиці. Дослідження контексту та проблемних зон. Визначення причин і факторів для аналізу конфлікту. Створення карти учасників конфлікту. Пропаганда та її роль у аналітиці конфлікту.

Тема 3. Якості сучасних медіа і суспільство

Влада медіа. Медіа та аудиторія. Медійний тиск в суспільстві. Автоматичний та опосередкований вплив журналістики. Обмеження журналістики. Об'єктивність. Миротворчість

Тема 4. Конфліктно-орієнтована журналістика

Розширення порядку денного. Фреймінг. Спін та уникнення спіну. Конфліктні слова та зображення.

Реальність та відповідальність. Мова ненависті. Статевий вимір конфліктів. Безпека журналістів та аудиторії. Журналісти як жертви.

Тема 5. Переговорна функція журналістики в конфліктах

Переговори: масштаби та стратегічні дилеми. Спілкування в переговорах. Неправильне припущення про переговори. Як підготуватися до переговорів. Вимір людей. Вимір проблем. Вимір процесів. Домовленість проти провалу. Тактики переговорів. Баланс сил.

Тема 6. Посередницька функція. Мирна журналістика

Встановлення сценарію ефективної медіації. Створення посередницького процесу. Планування стратегії медіації: підготовка підґрунтя та вибір тактики та підходу. Перевірка стратегії посередництва та визначення потенційних пасток. Посередництво в міжнародних відносинах. Посередництво на робочому місці

Участь журналістів у миротворчості: підтримка, будівництво, створення миру. Журналісти як канал для спілкування між сторонами. Журналісти в процесі прийняття рішень в управлінні та вирішенні конфліктів. Журналісти як тренери з управління та вирішення конфліктів. Створення можливості для сторін довіряти один одному. Протидія неправильним уявленням. Аналіз конфлікту. Допомога у виявленні основних інтересів питань та висловленні емоцій. Посилення сторін. Збереження обличчя та досягнення консенсусу.

Тема 7. Вирішення конфліктів. Вплив культури

Визначення "культури". Культура та багатосторонність. Культурна розвідка. Низькоконтекстні та висококонтекстні культури. Невербальне спілкування в різних культурах. Монохронні та поліхронні культури. Дилема кроскультурного переговорника. Адаптація переговорної стратегії. Конкретні приклади.

Тема 8. Концептуальні інструменти для висвітлення конфліктів

Перехід за межі поведінки. Вихід поза риторику. Питання часу та місця. Питання, які можуть поставити журналісти. Репортажі про конфлікти при їх розвитку. Підходи до конфлікту. Висвітлення мирних процесів. Запитання щодо мирних пропозицій або угод. Вихід за рамки звичайних підозрюваних. Висвітлення терористичних актів.

Тема 9. Стратегії конфліктно-чуттєвої журналістики

Профіль миротворців. Спільні інтерв'ю. Обмін питаннями. Однакові питання всім сторонам. Допомога людям розуміти цінності один одного. Розширення пошуку рішень. Уникайте простих ярликів. Слідкування за мовою. Практичні поради щодо висвітлення конфліктів. Інтерв'ювання людей, які постраждали від конфлікту. Співробітництво редакцій у конфліктних ситуаціях. Особиста безпека.

Тема 10. Дезінформація, фейки та відповідальність журналістики за конфлікти

Точність історії. Вплив історій. Відповідальність. Справедливість. Істина, довіра і журналістика: чому це важливо. «Інформаційний розлад»: форми дезінформації та неправильної інформації. Трансформація новин: цифрові технології, соціальні платформи та поширення

дезінформації. Боротьба з дезінформацією через медіа та інформаційну грамотність. Перевірка фактів. Перевірка соціальних медіа: оцінка джерел та візуального вмісту. Боротьба з онлайновими зловживаннями.

3. ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Практичне завдання 1.1. Акцентуація характеру (тест 16 особистостей)

Рекомендовані фільми: Експеримент, Експеримент 2: Хвиля, Останній самурай, Тріумф волі, *Мистецтво критики*. *Дидактична гра «Мистецтво критики»*

Практичне завдання 2.1. Аналіз реального суспільного конфлікту

Опис конфлікту * Знайти реальний історичний конфлікт (ресурси, території, гроші і т.д.) з описом (наприклад, Вікіпедія). Додати посилання на його опис.

Профіль * Наприклад, географічна мобілізація навколо природного ресурсу. Індикатори: (а) Яка ціна деревини? Як це розвивалося з часом?(б) (на думку респондента) Як змінилася інтенсивність конфліктів у цій конкретній області?

Причини * Наприклад, порушення прав людини.

Індикатори: (а) Чи зросла чи зменшилась кількість політ'в'язнів? (б) Якою мірою ви / інші можете відкрито критикувати уряд?

Актори * Наприклад, діаспора. Індикатори: (а) Чи збільшувались чи зменшувались зарубіжні грошові перекази? (б) Наскільки діаспора підтримує або підриває мирний процес?

Динаміка * Наприклад, збільшена прихильність до вирішення конфлікту. Індикатори: (а) Чи збільшилась чи

зменшилась частота переговорів конфліктних сторін?(b)
Чи вважаєте ви, що сторона X прихильна до мирного процесу?

Практичне завдання 2.2. Хронологія та рамки подій

Для обраного раніше конфлікту зазначити часові рамки конфлікту з відповідними кількісними або якісними індикаторами. Чи є події, влаштовані в логічному порядку? Чи зрозуміло, як вони пов'язані і чому вони сталися? Визначте прогалини в часовій шкалі та запишіть їх як запитання.

Хронологія подій

Подієва чи Процесна Журналістика * Що краще: журналістика на основі подій (зосередитись на рейді на один конкретний бордель: швидка, сенсаційна) або репортерська на основі пов'язаних фактів (фокус на загальній проблемі проституція в місті: контекст, ширша картина). ВАШІ АРГУМЕНТИ ЗАПИШІТЬ

Практичне завдання 2.3. CSJ Трикутник: визначення причинних факторів конфлікту

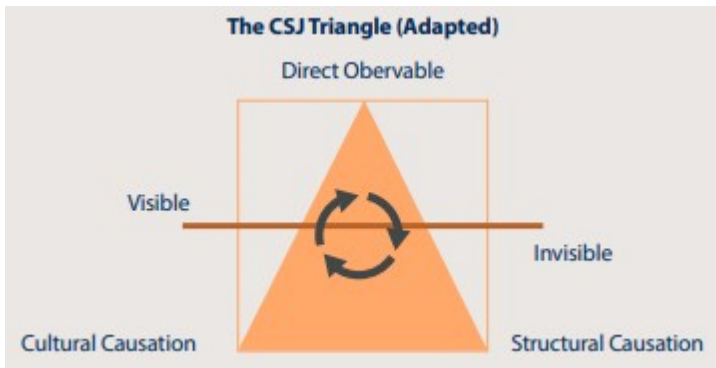

Рис.1.1. CSJ Трикутник

ЗАГАЛЬНЕ РОЗУМІННЯ РІЗНИХ ВИМІРІВ КОНФЛІКТУ *

Подивіться на рівень фактів, що сталося і що спостерігається. Перерахуйте якомога більше аспектів проявів можливого конфлікту.

ВІД СПОСТЕРЕЖЕННЯ ДО ПИТАННЯ *

Візьміть кожне припущення і сформулюйте набір питань, які вам знадобляться, щоб підтвердити або спростувати ці припущення

ВИБІР ФРЕЙМУ *

Виберіть рамку для своєї історії з багатьох варіантів. Подумайте про те, що найбільш важливо для аудиторії, щоб зробити вашу історію доречною, наскільки це можливо. Поясніть, чому ви вибрали цей фрейм

Практичне завдання 2.4. Карта акторів

На аркуші А4 намалуйте карту акторів обраного вами конфлікту (подібно як у лекції) (олівцем або ручкою) сфотографуйте та телефон і завантажте у форму.

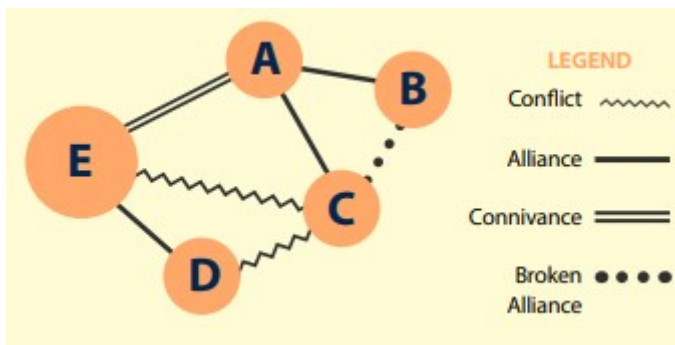

Рис. 1.2. Карта акторів

Практичне завдання 3.1. Медійні фрейми

Матеріали: сайт <https://news.google.com>

Інструкції:

- на сайті <https://news.google.com/?hl=uk&gl=UA&ceid=UA:uk>

проглянути заголовки новин з України та світу. Спочатку українською мовою, потім змінити мову на російську (Україна), потім змінити мову на Русский (Російська), English (Англійська).

- визначте чи є відмінності у висвітленні різними мовами та виданнями? Заголовки тематичні чи епізодичні? Які рамки використано журналістами?
- Які історії більш відповідають запитам аудиторії?
- Які емоції викликають встановлені рамки?

Зробіть скріншоти новинних заголовків різними мовами.

- 1) Визначте чи є відмінності у висвітленні різними мовами та виданнями? Заголовки тематичні чи епізодичні? Які рамки використано журналістами?
- 2) Які історії більш відповідають запитам аудиторії?
- 3) Які емоції викликають встановлені рамки?

Практичне завдання 3.2. Праймінг

Переглянувши стрічку поточних новин з України <https://news.google.com/topics/CAAQlQgKlhtDQkFTRGdvSUwyMHZNRGQwTWpFU0FuVnJLQUFQAQ?hl=uk&gl=UA&ceid=UA%3Auk> запишіть ПО ПАМ'ЯТІ, які саме новини вас вразили і ви їх запам'ятали. Чому? Оберіть 3-5 новин і ключових слів, використаних при написанні заголовків та текстів новин. Запишіть ваші відповіді у форму.

Практичне завдання 3.3. Заголовки

В довільному (рандомному) порядку оберіть 10 новин з сайту <https://news.google.com/?hl=uk&gl=UA&ceid=UA%3Auk> і проранжуйте заголовки за важливістю. Як відображені обрані вами новини на сайтах видань (наприклад в Українській правді)? Яку реакцію в соціальних мережах отримала новина (поширення, коментарі, смайлики тощо)?

Практичне завдання 4.1. Уникнення спіну

Знайти приклади статей, що висвітлюють конфлікти і використовують спін (замовчування, уникнення) та фреймінг (визначення рамок). Виділіть окремі фрази, звороти, заголовки, додайте ваш коментар

Напишіть власний текст про конфлікт використовуючи спін та фрейми

Практичне завдання 4.2. Конфліктно-чутлива мова та зображення

Знайти приклади статей, що висвітлюють конфлікти і використовують конфліктну мову та зображення. Виділіть окремі фрази, звороти, заголовки, додайте ваш коментар

Практичне завдання 4.3. Мова ненависті

Знайти приклади статей, де використовують мову ненависті. Виділіть окремі фрази, звороти, заголовки, додайте ваш коментар

Практичне завдання 4.4. Гендерні питання в конфліктах

Знайти приклади статей, що висвітлюють конфлікти і використовують гендерні питання. Виділіть окремі фрази, звороти, заголовки, додайте ваш коментар

Практичне завдання 5.1. Що означає вести переговори?

Перша частина

1. Один з учасників переговорів підносить свою мету як переважаючу
2. Один з учасників переговорів використовує всі надані йому можливості для того, щоб схилити хід переговорів на свою користь.
3. Особисті проблеми відкрито дискутуються заради обопільної підтримки.
4. Загрози використовуються помірно і пропорційно ситуації.
5. Один з учасників переговорів ненав'язливо представляє власні інтереси і цілі.
6. Позиція одного з учасників переговорів зконцентрована на «що Я можу з цього отримати?».
7. Переговорщик наводить вигідні йому факти і аргументи.
8. Використовується будь-яка можливість для домінування над партнером.

Друга частина

1. Найголовніше в переговорах - виграти.
2. Кращий переговорний принцип - розділяй і володарюй: внесіть в команду опонентів розбрат і використовуйте це.
3. Найкраще завести переговори в безвихідь.
4. В ході переговорів ви повинні «викласти» всю наявну у вас інформацію.
5. У переговорах не можна експлуататорські ставитися до почуттів опонента.
6. Поводьтеся з вашим опонентом як з рівним стільки часу, скільки потрібно для користі справи.
7. Ніколи не проявляйте своїх емоцій і роздратування.
8. Без коливань використовуйте факти, сприятливі для вашої справи.
9. Ніколи не допускайте по відношенню до вашого опонента того, чого не допустите по відношенню до вашого кращого друга.
10. Намагайтеся встановити хороші відносини з вашим партнером.
11. Буде дуже мудро з вашої сторони не вичавлювати максимуму поступок з боку вашого опонента.
12. Краще мати справу з досвідченим партнером, ніж з новачком.

Практичне завдання 5.2. Едельвейс (Мастенбрук)

На лижній базі «Едельвейс» путівка на повний день коштує 18 фунтів, а путівка на половину дня коштує 12 фунтів. Лижник, який купив вранці квиток на повний день, днем виявляє, що, несподівано для нього, він не може залишитися на другу половину дня. Випадково він зустрічає людину, яка збирається купити квиток на півдня. Він пропонує цій людині купити у нього його квиток на решту півдня. Яка буде ціна пропонуваного квитка?

Практичне завдання 5.3. Острів Акули (Мастенбрук)

В одній зі своїх спільних пригод троє відомих розбійників - Попоф, Тоторо і Беберт - дізналися про існування скарбу вартістю в 1 мільйон доларів в сріблі і золоті, який заритий на острові Акули.

Троє піратів були досвідченими учасниками переговорів, і тут же в куточку таверни вони домовилися про те, як будуть ділити скарби. Значним доводом в обговоренні цієї проблеми був той факт, що у Попофа і Тоторо були власні човни, а у Беберта - ні. Але через жахливі погодні умови на острові було необхідно, щоб в човні перебувало двоє. Ще один фактор ускладнював справу: човен Тоторо був досить старим. Навіть при сприятливих умовах він зміг би зробити лише один рейс і перевезти лише половину скарбу. Разом з тим, всі троє хотіли б зберегти сформовані між ними взаємини, щоб використовувати їх в майбутніх спільних пригодах.

До якої ж угоди прийдуть ці троє?

Практичне завдання 5.6. Який ви переговорник?

Вибрані питання тесту

<https://prodasch.ru/blog/idealnii-otdel-prodazh/kakoy-vy-peregovorshchik-test-chast-1/>

<https://prodasch.ru/blog/idealnii-otdel-prodazh/kakoy-vy-peregovorshchik-test-chast-2/>

Прогляньте питання форми, запишіть свої відповіді, а потім порівняйте з запропонованими коментарями

Практичне завдання 6.1. Генерація ідей SCAMPER для посередництва

Використати методику пошуку ідей SCAMPER для конфліктних ситуацій:

політичні конфлікти

економічні конфлікти

соціальні конфлікти

міжнародні конфлікти

На основі етапів показати ментальну карту та пантоміму, щоб інші учасники запропонували своє бачення ситуації

Методика:

1. Визначити проблему, в якій треба виступити посередником
2. Пройти етапи, вказані нижче.

SCAMPER

SUBSTITUTE | ЗАМІНИТИ

Перш за все потрібно зрозуміти, а не замінити взагалі проблему—повністю або окремі частини. Думаючи про заміну чого-небудь, ви виявляєте нові ідеї.

COMBINE | КОМБІНУВАТИ

Інноваційні рішення—це несподівані поєднання ідей з дуже різними функціями. Поєднати можна функції і прилади з абсолютно різних сфер, щоб досягти синергетичного ефекту. Іноді оптимальне рішення—взяти кращі риси різних проблем—і поєднати з кращими рисами своєї проблеми. Подумайте про те, щоб скомбінувати дві або більше частин і створити іншу проблему або процес.

Комбінуйте перевірені часом ідеї та послуги з чимось абсолютно новим і несподіваним.

ADAPT | АДАПТУВАТИ, ПРИСТОСУВАТИ

Подумайте про те, як вже існуючу працюючу ідею можна пристосувати до вашого процесу, адаптувати під задачу. Напевно існує готове рішення вашої проблеми—треба тільки звернутися до чужого досвіду і озирнутися по сторонах. Завжди тримайте в умі, що всі нові ідеї в тій чи іншій мірі запозичені з попередніх.

MAGNIFY | ЗМІНИТИ, ЗБІЛЬШИТИ, МОДИФІКУВАТИ

У цьому випадку варто задатися такими питаннями:

Що я можу збільшити?

Що можна перебільшити, де можна вийти за рамки?

За рахунок чого можна збільшити частоту?
Як можна зробити вище, більше і сильніше?
Що можна продублювати?
Як зробити багато копій?
Як додати екстрариси і отримати екстрацінність?

PUT TO OTHER USES | ЗАСТОСУВАТИ ДЛЯ ІНШОГО

Запитайте себе, як ще можна застосувати поточну ідею, послугу або продукт в інших цілях, для вирішення інших завдань. Як повторно використовувати щось, щоб вирішити вашу проблему? Дуже часто ідея набуває особливого значення на іншому полі, ніж передбачалося спочатку.

ELIMINATE MINIFY | ВИКЛЮЧИТИ, МІНІМІЗУВАТИ

Будь-яка задача з часом обростає умовами, які роблять «коридор» надто вузьким, а виконання задачі—практично неможливим. Подумайте про те, що буде, якщо ви виключите або мінімізуєте якісь частини своєї ідеї, спростите або викинете надлишкові компоненти. Знову і знову урізуючи свої ідеї, об'єкти і процеси, ви отримуєте можливість виявити головну функцію вашого продукту—зробити її очевидною і ключовою для аудиторії і заробляти на ній.

REVERSE / REARRANGE | ПЕРЕВЕРНУТИ / ЗМІНИТИ ПОРЯДОК

Подумайте над тим, як ваша проблема може вирішитися, як продукт або процес буде працювати, якщо ви поміняєте порядок дій, перевернете звичну схему.

3. Чи варто журналісту ставати посередником і пропонувати свої рішення?

4. Створити ментальну карту конфлікту (Як скласти карту?
<https://www.youtube.com/watch?v=YkVrPgwy8AA>)

Практичне завдання 6.2. Дослідження токшоу
Особливості діяльності журналістів як спікерів на токшоу, де вони виступають у ролі медіатора, фасилітатора, посередника.

Занотувати особливості роботи (до 1 сторінки А4, зробити скріншоти виступів, посилання на відео токшоу)

Практичне завдання 6.3. Розуміння спілкування

Призначення:

- Розуміти, що таке комунікація та чому вона є такою важливою складовою вирішення конфліктів та посередництва.

Порядок:

1. Прочитайте матеріал "Спілкування" та "Інгібітори спілкування".
2. Обговоріть

Запитання для обговорення:

- Чому комунікація настільки важлива при вирішенні конфліктів і в процесі посередництва?
- Які існують різні способи спілкування один з одним?
- Кого ти знаєш, кого ти вважаєш хорошим слухачем? Які типи поведінки вони виявляють, що робить їх хорошими слухачами?
- Які основні "блоки" ефективного спілкування?
- Подумайте про себе. Що найчастіше блокує вашу власну здатність слухати інших?
- Чи можете ви розпізнати якісь закономірності у ваших власних навичках прослуховування? Що ви прагнете

робити чи не робити, що або допомагає вам спілкуватися, або гальмує вашу здатність робити це ефективно?

• Чому так важливо, щоб медіатори стали хорошими активними слухачами та розуміли динаміку ефективного спілкування?

Практичне завдання 6.4. Я-повідомлення

Призначення:

- Напрактикувати формулювання та використання повідомлень "Я".

Питання:

Що б ви сказали тому, хто стоїть перед вами в черзі?

Що б ви сказали тому, хто не дозволяє вам долучитися до занять на шкільному подвір'ї чи в класі?

Що б ви сказали тому, хто вас ігнорує, коли ви ставите запитання?

Що б ви сказали тому, хто робить неприємний коментар про когось із членів вашої родини?

Що б ви сказали тому, хто висміює те, що ви носите?

Що б ви сказали тому, хто поширює чутки про вас?

Порядок:

1. Поясніть, що активне слухання має вирішальне значення для ефективного спілкування, але так само важливим є розвиток навичок чітко говорити іншій людині те, що ви хочете, щоб ця людина чула. Прочитайте інформацію про Я-повідомлення. (10 хвилин)

2. Оберіть одне питання.

3. Обговоріть, як у конфліктній ситуації найефективніше говорити з наміром викласти свої проблеми чи проблему чітким, прямим способом, що зазвичай призводить до сприйнятливої, конструктивної відповіді. Коли ми говоримо, щоб їх зрозуміли, ми уникаємо називання імен, критики, сарказму та вимог.

4. Знайдіть твердження, які є хорошими прикладами.

5. Поясніть, що в конфліктних ситуаціях замість того, щоб зосереджуватись на мотиваціях та намірах іншої людини, краще говорити про себе. Замість того, щоб скаржитися на іншу людину та використовувати заяви, які починаються з "ти", наприклад, "ти мене так злиш, коли ти це робиш", опишіть ситуацію з точки зору себе, використовуючи заяви, які починаються з "Я".

6. Запишіть твердження за формулою:

• Я відчуваю _____ (конкретна емоція), коли ти _____ (конкретна поведінка) тому що мені потрібно _____ (конкретна потреба). Чи бажаєте ви _____ (конкретний запит).

7. Поясніть, що надсилання чітких повідомлень означає, що ви говорите з метою, а значить що ви думаєте про те, що ви хочете, щоб зрозуміла інша людина та якій меті інформація буде слугувати. Важливо не вважати, що інша людина знає що ви знаєте чи бачите проблему так само, як і ви. З іншого боку, деяка інформація, якою ми володіємо, може не допомогти у вирішенні конфлікту, і тому краще промовчати.

8. Нарешті, зазначте, що важливо говорити з увагою до слухача. Це означає бути чутливим до іншої людини. Ви хочете, щоб він чи вона слухала вас, так і будьте усвідомлюючи, як він чи вона діє, поки ви говорите. Якщо інша людина не користується відвідуючи поведінку (активне слухання) з'ясуйте, чому. Можливо, ви говорите занадто швидко або занадто швидко голосно, а може, ви занадто близько або занадто далеко. Можливо, ви занадто доброзичливі, чи ні досить дружелюбний. Якщо людина, з якою ви спілкуєтесь, не відповідає, запитайте, що ви можете зробити ваше повідомлення зрозумілішим.

Обробка питань:

Чи вдалося вам скористатися "Я твердженнями" та уникнути звинувачення чи критики інша людина? Це було корисно?

Як ця навичка пов'язана з тим, щоб бути рівним посередником? Як це допоможе нам під час посередництва?

4. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Основними методами навчання є: лекції, тренінги, ситуаційні завдання, ділові ігри, практичні завдання, науково-дослідницькі завдання, провокаційні запитання.

5. ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ

Оцінювання результатів поточної роботи (завдань, що виконуються на практичних, семінарських, лабораторних, індивідуальних заняттях та консультаціях, результати самостійної роботи студентів) проводиться за такими критеріями:

0% – завдання не виконано;

40% – завдання виконано частково та містить суттєві помилки методичного або розрахункового характеру;

60% – завдання виконано повністю, але містить суттєві помилки у розрахунках або в методиці;

80% – завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки (розмірності, висновки, оформлення тощо);

100% – завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень. Ситуаційні справи, конкретні ситуації та інші

завдання творчого характеру (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленням до цілого числа):

0% – завдання не виконано;

40% – завдання виконано частково, висновки не аргументовані і не конкретні, звіт підготовлено недбало;

60% – завдання виконано повністю, висновки містять окремі недоліки, судження студента не достатньо аргументовані, звіт підготовлено з незначним відхиленням від вимог;

80% – завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки не системного характеру;

100% – завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень. Підсумкові оцінки з навчальної дисципліни «Технології публічного управління» виставляються студентам за сумарною кількістю набраних балів, отриманих в результаті поточного контролю.

Позитивні оцінки виставляються тільки тим студентам, які виконали всі види навчальної роботи, передбачені робочою програмою навчальної дисципліни і набрали за результатами поточного контролю не менше 60 балів.

6. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

10. Рекомендована література

Базова

1. Литвак М. Е. Психологическое айкидо : учебное пособие Изд. 25-е. Ростов-на-Дону : Феникс, 2011. 217 с.
2. Брайант, Дженнингз, Томпсон, Сузан. Основы воздействия СМИ. М. : Издательский дом "Вильямз", 2004. 432 с.
3. Internews.org. (2018). Reporting Atrocities: A Toolbox for Journalists Covering Violent Conflict and Atrocities | Internews. [online] URL:

<https://www.internews.org/resource/reporting-atrocities-toolbox-journalists-covering-violent-conflict-and-atrocities>. (дата звернення: 10.10.2020).

4. Прикладная конфликтология для журналистов. М. : Права человека, 2006. 158 с.
5. Thomson Foundation. (2019). A practical guide for journalists reporting in conflict zones. [online] URL: <http://www.thomsonfoundation.org/latest/a-practical-guide-for-journalists-reporting-in-ukraine-and-other-conflict-zones/> (дата звернення: 10.10.2020).
6. Forumzfd.de. (2019). Conflict-Sensitive Journalism Teaching Guide: Philosophy and Practice | forumZFD. [online] URL: <https://www.forumzfd.de/de/publikation/conflict-sensitive-journalism-teaching-guide-philosophy-and-practice> (дата звернення: 10.10.2020)
7. Verificationhandbook.com. (2019). Посібник з верифікації : Головна. [online] URL: https://verificationhandbook.com/book_ua/ (дата звернення: 10.10.2020).

Допоміжна

8. Мастенбрук В. Переговоры. Калуга : Калужский Институт социологии, 1993. 175 с.
9. BBC Academy. (2019). Embedded journalism: Reporting conflict - BBC Academy. [online] URL: <https://www.bbc.co.uk/academy/en/articles/art20130702112133701> (дата звернення: 10.10.2020).
10. Beyond Intractability. (2016). Reporting on Conflict: A User Guide to the Beyond Intractability Website, Built Specially for Journalists. [online] URL: <https://www.beyondintractability.org/userguide/journalists> (дата звернення: 10.10.2020).
11. Ted.com. (2019). 9 TED Talks on personal stories from conflict zones. [online] URL: https://www.ted.com/playlists/481/personal_stories_from_conflict (дата звернення: 10.10.2020).

12. Gettyimages.com. (2019). American Civil War Pictures and Photos | Getty Images. [online] URL: <https://www.gettyimages.com/photos/american-civil-war?family=editorial&phrase=american%20civil%20war&sort=mostpopular#license> (дата звернення: 10.10.2020).
13. Gettyimages.com. (2019). Crimean War Pictures and Photos | Getty Images. [online] URL: <https://www.gettyimages.com/photos/crimean-war?family=editorial&phrase=crimean%20war&sort=mostpopular#license> (дата звернення: 10.10.2020).
14. Estrin, J. (1516). Roger Fenton: the First Great War Photographer. [online] Lens Blog. URL: <https://lens.blogs.nytimes.com/2018/01/18/roger-fenton-the-first-great-war-photographer/> (дата звернення: 10.10.2020).
15. diletant.media. (2019). Сними это, Роджер Фентон!. [online] URL: <https://diletant.media/articles/33628256/> (дата звернення: 10.10.2020).
16. Vakhnenko.livejournal.com. (2019). Фотографии времен гражданской войны в США. [online] URL: <https://vakhnenko.livejournal.com/111245.html> (дата звернення: 10.10.2020).
17. Rebell91.livejournal.com. (2019). Гражданская война 1861-1865 в фото. [online] URL: <https://rebell91.livejournal.com/68129.html> (дата звернення: 10.10.2020).
18. Bird In Flight (2017). Урожай смерти: Как выглядела Гражданская война в США – Bird In Flight. [online] Bird In Flight. URL: <https://birdinflight.com/ru/vdohnovenie/opyt/20170223-urozhaj-smerti-nasledie-fotografov-grazhdanskoj-vojny-v-ssha.html> (дата звернення: 10.10.2020).
19. Блог Depositphotos. (2018). Краткая история фотожурналистики и подробный взгляд на новую репортажную фотографию - Блог Depositphotos. [online] URL: <https://blog.depositphotos.com/ru/a-brief-history-of-photojournalism-and-a-closer-look-at-impact-photography.html> (дата звернення: 10.10.2020).

20. Conflict sensitive journalism: best practices and recommendations: Посібник рекомендацій для працівників ЗМІ. - К.: «Компанія ВАІТЕ», 2016. - 118 с.
21. Mediasupport.org. (2019). Conflict Sensitive Journalism: Special Edition Myanmar. [online] URL: <https://www.mediasupport.org/publication/conflict-sensitive-journalism-special-edition-myanmar/> (дата звернення: 10.10.2020).
22. YouTube. (2019). Conflict Resolution: A Journalistic Battlefield | Rohit Gandhi | TEDxUTSC. [online] URL: <https://www.youtube.com/watch?v=Xiq45IQYNd0> (дата звернення: 10.10.2020).
23. Crnhq.org. (2019). Conflict Resolution Network . [online] URL: <http://www.crnhq.org/default.aspx> (дата звернення: 10.10.2020).
24. Coursera. (2019). Negotiation, Mediation and Conflict Resolution | Coursera. [online] URL: <https://www.coursera.org/specializations/negotiation-mediation-conflict-resolution?authMode=login>. (дата звернення: 10.10.2020).
25. Uk.wikipedia.org. (2019). Вільне радіо і телебачення тисячі пагорбів. [online] URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%92%D1%96%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B5_%D1%80%D0%B0%D0%B4%D1%96%D0%BE_%D1%96_%D1%82%D0%B5%D0%BB%D0%B5%D0%B1%D0%B0%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F_%D1%82%D0%B8%D1%81%D1%8F%D1%87%D1%96_%D0%BF%D0%B0%D0%B3%D0%BE%D1%80%D0%B1%D1%96%D0%B2 (дата звернення: 10.10.2020).

Інформаційні ресурси

26. Internews.org. (2018). Conflict Sensitive Reporting: A toolbox for Journalists | Internews. [online] URL: <https://www.internews.org/resource/conflict-sensitive-reporting-toolbox-journalists> (дата звернення: 10.10.2020).

27. UNESCO. (2018). Journalism, 'Fake News' and Disinformation: A Handbook for Journalism Education and Training. [online] URL: <https://en.unesco.org/fightfakenews> (дата звернення: 10.10.2020).
28. Handbook.reuters.com. (2019). Main Page - Handbook of Journalism. [online] URL: http://handbook.reuters.com/index.php?title=Main_Page (дата звернення: 10.10.2020).
29. Marthoz, J. (2017). Terrorism and the media: a handbook for journalists. [online] Unesdoc.unesco.org. URL: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000247074> (дата звернення: 10.10.2020).

